

EASO priklausymo tam tikrai socialinei grupei gairės

EASO praktinių gairių serija

2020 m. kovo mėn.

EASO priklausymo tam tikrai socialinei grupei gairės

EASO praktinių gairių serija

2020 m. kovo mėn.

Rankraštis parengtas 2020 m. vasario mėn.

Nei Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO), nei joks EASO vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022

Print	ISBN 978-92-9487-669-0	doi:10.2847/476756	BZ-03-19-224-LT-C
PDF	ISBN 978-92-9487-672-0	doi:10.2847/647526	BZ-03-19-224-LT-N

© Europos prieglobsčio paramos biuras, 2020

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika įgyvendinama pagal 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimą 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Jei nenurodyta kitaip, šį dokumentą leidžiama pakartotinai naudoti pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas leidžiamas, jeigu tinkamai nurodoma autorystė ir visi pakeitimai.

Norint naudoti ar atgaminti elementus, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, gali reikėti gauti tiesioginį atitinkamų teisių turėtojų leidimą.

Apie gaires

Kodėl buvo parengtos šios gairės? Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) misija – padėti Europos Sąjungos valstybėms narėms ir asocijuotosioms šalims (valstybėms narėms), be kita ko, rengti bendrus mokymus, bendrus kokybės standartus ir bendrą informaciją apie kilmės šalis. Vadovaudamasis savo bendru siekiu padėti valstybėms narėms užtikrinti bendrus standartus ir kokybiškus procesus taikant bendrą Europos prieglobsčio sistemą (BEPS), EASO rengia bendras praktines priemones ir gaires.

EASO praktiniame vadove dėl priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, paskelbtame 2018 m. ⁽¹⁾, glaustai aptariama priklausymo tam tikrai socialinei grupei koncepcija. Šių gairių paskirtis – toliau padėti taikyti persekiojimo priežastį dėl „priklausymo tam tikrai socialinei grupei“ ir apskritai taikyti tuos pačius teisinius kriterijus ir bendrus standartus, nustatant, kam gali būti taikoma tarptautinė apsauga. Rekomendacijos dėl kitų tarptautinės apsaugos suteikimo pagrindų taikymo įtrauktos į *EASO praktinį vadovą dėl priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų*.

Kaip buvo kuriamos šios gairės? Šias gaires parengė ES valstybių ekspertai, jiems labai padėjo Europos Komisija ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras (UNHCR). Gairių rengimą palengvino ir koordinavo EASO. Prieš baigiant jas rengti buvo konsultuojamasi su visomis valstybėmis narėmis pasitelkus EASO prieglobsčio procesų tinklą.

Kas turėtų naudotis šiomis gairėmis? Šios gairės visų pirma skirtos prieglobsčio bylas nagrinėjantiems pareigūnams, apklausų rengėjams ir sprendimų priėmėjams, taip pat politikos formuotojams, dirbantiems nacionalinėse sprendžiančiose institucijose. Be to, ši priemonė naudinga kokybės užtikrinimo pareigūnams ir patarėjams teisės klausimais, taip pat bet kuriems kitiems asmenims, dirbantiems tarptautinės apsaugos ES mastu srityje arba į ją įsitraukusiems.

Kaip naudotis šiomis gairėmis? Šias gaires sudaro trys pagrindinės dalys: 1) teisinis pagrindas, 2) teisinė analizė, kuri yra šių gairių pagrindas, ir 3) konkretus teisinės analizės taikymas įvairiems dažniausiai pasitaikantiems profiliams. Galiausiai, gairėse pateikiama praktinė esminių punktų, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, apžvalga, svarbiausių ES teismų sprendimų šioje srityje ir teisinių nuorodų santrauka. Šias gaires derėtų naudoti kartu su *EASO praktiniu vadovu dėl priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų*.

Reikėtų pabrėžti, kad šiame dokumente nepateikiamos specifinei šaliai taikomos rekomendacijos. Tokias rekomendacijas, susijusias su persekiojimo priežasties dėl „priklausymo tam tikrai socialinei grupei“ taikymu tam tikrose kilmės šalyse, rasite EASO šalims skirtose gairėse: <https://www.easo.europa.eu/country-guidance>.

Kaip šios gairės susijusios su nacionalinės teisės aktais ir praktika? Tai yra neįpareigojanti konvergencijos priemonė ir ji nėra teisiškai privaloma. Joje išdėstyti bendrai sutarti standartai ir įtrauktos nacionaliniams teisės aktų, gairių ir praktikos skirtumams skirtos vietos.

Kiekviena nacionalinė valdžios institucija tam tikrose šių gairių vietose gali nurodyti atitinkamus teisės aktus bei rekomendacinius dokumentus ir taip savo atsakingiems pareigūnams vienoje vietoje pateikti su priskyrimu prie tarptautinės apsaugos gavėjų susijusius rekomendacinius dokumentus.

⁽¹⁾ EASO, Praktinis vadovas dėl priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, 2018 m.

Turinys

Apie gaires	3
Santrumpų sąrašas	6
Ižanga.....	7
Priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvokos teisinis pagrindas.....	8
Priskyrimo direktyva	8
Europos Sąjungos teismų praktika	8
Priklausymas tam tikrai socialinei grupei nagrinėjimo procese.....	10
Teisinė analizė	11
A) Kumuliatyvus vertinimas.....	11
B) Bendra savybė	12
C) Individualus tapatumas	14
D) Priklausymas grupei.....	16
E) Ryšys („dėl <...> priežasčių“).....	18
F) Specialiosios nuostatos	18
Priklausymo tam tikrai socialinei grupei analizės taikymas.....	19
A) Su seksualine orientacija ir lytine tapatybe susiję profiliai	19
B) Lytis	21
C) Vaikai.....	23
D) Prekybos žmonėmis aukos	24
E) Neįgalūs arba sergantys asmenys	25
Pagrindiniai įsidėmėtini faktai	28
ES teismų praktika	30
Nuorodos.....	33

Santrumpų sąrašas

BEPS	Bendra Europos prieglobsčio sistema
ES	Europos Sąjunga
LGBTI	Lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai ir interseksualūs asmenys
LOLT	Lytinė orientacija ir lytinė tapatybė
MLOŽ	Moterų lyties organų žalojimas
OHCHR	Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras
Pabėgėlių konvencija	1951 m. Konvencija dėl pabėgėlių statuso ir jos 1967 m. protokolai
PD	2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija)
PPD	2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija)
PŽ	Prekyba žmonėmis
UNHCR	Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras
Valstybės narės	Europos Sąjungos valstybės narės ir asocijuotosios šalys

Ižanga

1951 m. Pabėgėlių konvencijos pabėgėlio apibrėžtyje priklausymas tam tikrai socialinei grupei nurodytas kaip vienas iš penkių pagrįstos baimės būti persekiojamam pagrindų ⁽²⁾. Dėl šios sąvokos dažnai kyla diskusijų ir ją sudėtinga suprasti intuityviai. Priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvoka paprastai nėra vartojama, jei ji nėra susijusi su Pabėgėlių konvencija. Ši reikšmė daugiausia kildinama iš Pabėgėlių konvencijos.

Atsižvelgiant į jos glaudžią sąsają su Pabėgėlių konvencija, aptariant priklausymą tam tikrai socialinei grupei visada reikia prisiminti baimės būti persekiojamam aspektą. Nors, regis, būtų visiškai pagrįsta gvildinti tam tikros šalies politinių partijų ar etninių grupių temą jos nesusiejant su pabėgėliais, nebūtų prasminga pradėti vardyti konkrečias socialines grupes specifinėje kilmės valstybėje, jei tai nebūtų susiję su jokiais persekiojimo grėsmės aplinkybėmis. Priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvoka nėra pavienė koncepcija, todėl jos nederėtų nagrinėti atskirai nuo kitų.

Pačiai tam tikrų socialinių grupių sąvokai būdingas ir kontekstualumas. Kaip pabrėžta UNHCR Tarptautinės apsaugos gairėse, nėra baigtinio tam tikrų socialinių grupių sąrašo ⁽³⁾. Šią sąvoką reikėtų aiškinti atsižvelgiant į įvairialypį ir kintantį įvairių visuomenių grupių pobūdį. Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvoje ⁽⁴⁾ nurodyta, kad aplinkinių visuomenių suvokimas taip pat yra esminis tam tikros socialinės grupės sąvokos elementas.

Todėl šiomis gairėmis nėra siekiama nustatyti, kuris profilis yra arba nėra tam tikra socialinė grupė, greičiau pateikiama teisinė analizė, kurią būtina atlikti, norint įvertinti, ar konkretų profilį atitinkamoje kilmės šalyje reikėtų laikyti tam tikra socialine grupe. Šią analizę visada derėtų atlikti atsižvelgiant į nagrinėjamoje kilmės šalyje vyraujančią situaciją.

Apskritai, šiomis gairėmis siekiama pateikti bendrą požiūrį į tam tikros socialinės grupės sąvokos praktinį taikymą ir jos bendrą suvokimą atsižvelgiant į BEPS. Praktiniais sumetimais teisinės analizės gairės papildomos skirsniu, kuriame pateikiami dažniausiai pasitaikantys profiliai, siekiant pavaizduoti šios teisinės analizės praktinį taikymą. Gairės užbaigiamos esminių pagrindinių aspektų, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, apžvalga ir svarbiausių ES teismų sprendimų santrauka.

⁽²⁾ 1951 m. Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso ir jos 1967 m. protokolais, 1 straipsnio A dalies 2 punktas, paskelbė UNHCR, 2010 m. gruodžio mėn.

⁽³⁾ UNHCR, Tarptautinės apsaugos gairės: „Priklausymas tam tikrai socialinei grupei“ pagal 1951 m. Konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso, 2002 m. gegužės 7 d., p. 2.

⁽⁴⁾ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija).

Priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvokos teisinis pagrindas

Šiame skirsnyje pateikiama nuoroda į esamus ES teisės aktus dėl priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir atitinkamos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktikos apžvalga. Sąvokos „tam tikra socialinė grupė“ aiškinimas ilgainiui kinta ⁽⁵⁾.

Priskyrimo direktyva

Priskyrimo direktyvos (PD) 10 straipsnio 1 dalies d punkte nustatyta ši „priklausymo tam tikrai socialinei grupei“ sąvoka:

10 straipsnis. Persekiojimo priežastys

1. Valstybės narės, vertindamos persekiojimo priežastis, atsižvelgia į šiuos veiksnius: <...>

d) grupė laikoma tam tikra socialine grupe, kai visų pirma:

- tos grupės nariai turi tas pačias prigimtinės savybes ar bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti arba turi tas pačias savybes ar įsitikinimus, kurie yra tokie svarbūs to asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis negali būti verčiamas jų atsisakyti, ir
- ta grupė turi individualų tapatumą atitinkamoje šalyje, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią.

Atsižvelgiant į aplinkybes kilmės šalyje, tam tikrai socialinei grupei gali priklausyti grupė, susidariusi dėl būdingos seksualinės orientacijos. Seksualinė orientacija negali būti suprantama kaip veiksmai, kurie pagal valstybių narių nacionalinę teisę laikomi nusikalstamais. Siekiant pripažinti priklausymą prie tam tikros socialinės grupės arba nustatyti tokios grupės savybes, turi būti tinkamai atsižvelgiama į su lytimi susijusius aspektus, įskaitant lyties tapatybę;

Europos Sąjungos teismų praktika

Šiose gairėse atsižvelgiama į šią ESTT praktiką (žr. Oficialios bylų santraukos ištraukas, p. 30):

ESTT, sprendimas byloje *X, Y ir Z*, 2013 m. lapkričio 7 d. ⁽⁶⁾

Raad van State (Nyderlandai) kreipėsi į ESTT, kad jis priimtų prejudicinį sprendimą dėl seksualine orientacija grindžiamų tarptautinės apsaugos prašymų vertinimo.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iškėlė tris klausimus: 1) ar homoseksualūs asmenys gali sudaryti tam tikrą socialinę grupę (pagal PD 10 straipsnį); 2) kaip reikėtų įvertinti, ar persekiojimas yra vykdomas dėl homoseksualios veiklos; 3) ar homoseksualios veiklos kriminalizavimas prilygsta persekiojimui.

ESTT, sprendimas byloje *F*, 2018 m. sausio 25 d. ⁽⁷⁾

Vengrijos teismas paprašė, kad ESTT priimtų prejudicinį sprendimą dėl psichologų atliktų ekspertizių naudojimo, siekiant patikrinti prieglobsčio prašytojo pareiškimų patikimumą, kai jis prašo suteikti apsaugą motyvuodamas savo baime būti persekiojamam dėl jo seksualinės orientacijos.

⁽⁵⁾ UNHCR, *Tarptautinės apsaugos gairės: „priklausymas tam tikrai socialinei grupei“ pagal 1951 m. Konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso*, 2002 m. gegužės 7 d., p. 2.

⁽⁶⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *Minister voor Immigratie en Asiel / X ir Y, ir Z* sujungtose bylose C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720.

⁽⁷⁾ ESTT, 2018 m. sausio 25 d. Sprendimas *F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, byla C-473/16, EU:C:2018:36.

ESTT, sprendimas byloje *Ahmedbekova*, 2018 m. spalio 4 d. ⁽⁸⁾

Bulgarijos Administracinis teismas kreipėsi į ESTT prašydamas priimti prejudicinį sprendimą dėl įvairių PD ir PPD nuostatų aiškinimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašyme išdėstė devynis klausimus. Septintuoju klausimu buvo teiraujama, ar aplinkybė, jog prašytojas kreipėsi į Europos Žmogaus Teisių Teismą pateikdamas skundą prieš savo kilmės valstybę, lemia prašytojo priklausymą tam tikrai socialinei grupei arba jo politines pažiūras PD 10 straipsnio 1 dalies e punkto prasme.

⁽⁸⁾ ESTT, 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova ir Rauf Emin Ogla Ahmedbekov / Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, byla C-652/16, EU:C:2018:801.

Priklausymas tam tikrai socialinei grupei nagrinėjimo procese

Priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvoka nėra pavienė, jos negalima nagrinėti atskirai ir ji privalo būti vertinama tik tokių situacijų kontekste, kai galėtų būti nustatyta pagrįsta baimė patirti persekiojamą kilmės valstybėje.

EASO praktiniame vadove dėl priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų ⁽⁹⁾ pateikiamas išsamus asmens prašymo suteikti tarptautinę apsaugą nagrinėjimo procesas, kurio metu nagrinėjamas kiekvienas pabėgėlio apibrėžties elementas. Nagrinėjimo proceso etapai yra aprašyti toliau.

1 etapas. Preliminarios aplinkybės

Prašytojas yra trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, taip pat jis yra už savo pilietybės šalies ribų arba, jei jis yra be pilietybės, už įprastinės gyvenamosios vietos šalies ribų.

2a etapas. Persekiojimas

Elgesys, kurio baiminasi prašytojas, prilygsta persekiojimui, t. y. pakankamai sunkiam žmogaus teisių pažeidimui, arba jį sudaro įvairių priemonių sancaupa, kuri yra pakankamai sunki, atsižvelgiant į formą, kuri, *inter alia*, paminėta PD 9 straipsnio 2 dalyje.

2b etapas. Visiškai pagrįsta baimė

Baimė būti persekiojamam yra visiškai pagrįsta.

2c etapas. Persekiojimo priežastis (-ys)

Persekiojimas arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimas susijęs (bent jau iš dalies) su viena iš šių (faktinių ar įtariamų) priežasčių:

- rase
- religija
- tautybe
- **priklausymu tam tikrai socialinei grupei**
- politinėmis pažiūromis

3 etapas. Papildoma apsauga

Papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso suteikimas nagrinėjamas tik tuo atveju, jei prašytojas neatitinka pabėgėlio statuso suteikimo kriterijų, t. y. jei neįvykdoma nė viena 2a, 2b ar 2c etapo sąlyga.

4 etapas. Apsauga kilmės šalyje

Kilmės valstybėje apsauga nesuteikiama arba apsaugą teikiantys subjektai negali ar nenori jos suteikti, arba apsauga yra neveiksminga ar laikina, t. y. apsauga neatitinka PD 7 straipsnyje nustatytų kriterijų.

5 etapas. Vidaus apsaugos alternatyva

Jeigu taikoma, vadovaujantis nacionalinės teisės aktais ir praktika, nustatoma, kad vidaus apsaugos alternatyva prašytojui yra neprieinama.

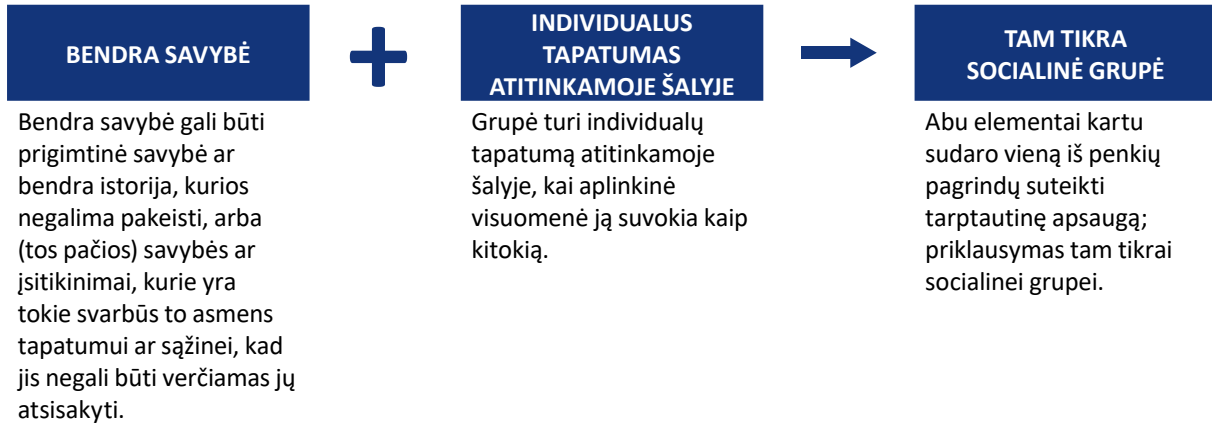
Iš esmės, priklausymas tam tikrai socialinei grupei analizuojamas tik kartu su pagrįstos persekiojimo baimės vertinimu. Priklausymo tam tikrai socialinei grupei samprata niekada neturėtų būti vertinama atskirai, ir ji gali lemti pabėgėlio statuso suteikimą tik tuo atveju, jeigu taip pat nustatoma visiškai pagrįsta baimė būti persekiojamam bei ryšys tarp tos baimės ir baimės priežasties.

⁽⁹⁾ EASO, *Praktinis vadovas dėl priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų*, 2018 m., p. 42.

Teisinė analizė

A) Kumuliatyvus vertinimas

PD 10 straipsnio 1 dalies d punkte tam tikra socialinė grupė yra apibrėžta dviem **kumuliatyviais** elementais:

Kumuliatyvus vertinimas reiškia, kad privalo būti nustatyti abu pirmiau minėti kriterijai – „bendra savybė“ ir „individualus tapatumas atitinkamoje šalyje“. Kitaip tariant, nepakanka tik nustatyti, kad grupė turi tas pačias tam tikras savybes, istoriją ar įsitikinimus, – kitiems turi būti akivaizdu, kad grupė identifikuojama kaip kitokia.

Kumuliatyvus vertinimas buvo pakartotinai patvirtintas ESTT sprendimu byloje *X, Y ir Z* ⁽¹⁰⁾.

ESTT sprendimo byloje *X, Y ir Z* ištraukos

„Remiantis šia apibrėžtimi, grupė laikoma „tam tikra socialine grupe“, kai visų pirma įvykdytos dvi kumuliacinės sąlygos.

Pirma, grupės nariai turi tas pačias prigimtines savybes ar bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti, arba turi tas pačias savybes ar įsitikinimus, kurie yra tokie svarbūs to asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis negali būti verčiamas jų atsisakyti.

Antra, ši grupė turi turėti individualų tapatumą tam tikroje šalyje, nes aplinkinės visuomenės suvokiama kaip skirtinga“.

(45 punktas)

Pastaba dėl UNHCR požiūrio

Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad skirtingai nei numatyta PD, UNHCR netaiko „kumuliatyvinio vertinimo“. UNHCR nustatyta priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvoka yra ši:

„Tam tikra socialinė grupė – tai grupė asmenų, kurie turi tą pačią bendrą savybę, išskyrus baimę būti persekiojamiems, arba kuriuos visuomenė suvokia kaip grupę. Dažniausiai savybė yra įgimta, nekintanti arba kitaip svarbi tapatumui, sąžinei ar naudojimuisi savo žmogaus teisėmis.“ ⁽¹¹⁾

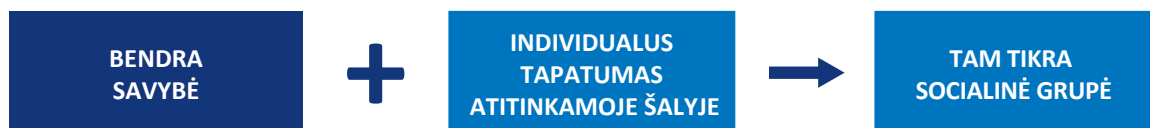
Su kumuliatyvinio vertinimu susijusi nacionalinė praktika

Pildo valstybė narė

⁽¹⁰⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *X, Y ir Z* sujungtose bylose C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720, 45 punktas.

⁽¹¹⁾ UNHCR, *Tarptautinės apsaugos gairės: „Priklausymas tam tikrai socialinei grupei“ pagal 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso*, 2002 m. gegužės 7 d., p. 3.

B) Bendra savybė

Šiame skirsnyje bus nagrinėjamas pirmasis PD 10 straipsnio 1 dalies d punkte nustatytų reikalavimų rinkinys, susijęs su **ta pačia savybe, istorija ar įsitikinimais**.

Prigimtinės savybės: prigimtines savybes galima apibrėžti kaip savybę, kuri yra neatskiriama, vidinė, arba dažniausiai kalbama apie tokią savybę, su kuria asmuo gimė. Tačiau derėtų pažymėti, kad ši savybė nebūtinai turi būti nekintama (t. y. pastovi ar nuolatinė) ar nepakeičiama.

Bendra istorija: bendrą istoriją galima apibrėžti atsižvelgiant į reikšmingą buvusią patirtį, kurią taip pat patyrė kiti asmenys, arba į paveldimumo statusą, socialinę kilmę ar išsilavinimą ir kt.

Savybė ar įsitikinimai, kurie yra tokie svarbūs to asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis negali būti verčiamas jų atsisakyti: dažniausiai tai yra savybės, susijusios su pagrindinėmis žmogaus teisėmis. Asmuo negali būti verčiamas jos atsisakyti, taip pat neturėtų būti tikimasi, kad jis ją slėps ar susilaikys reikšdamas šią savybę ar įsitikinimus ⁽¹²⁾. UNHCR teigia: „Tam tikros socialinės grupės apibrėžtis apima <...> tas [savybes], kurias įmanoma pakeisti, bet neturėtų būti reikalaujama to daryti, nes jos yra itin glaudžiai susijusios su asmens tapatumu arba yra pagrindinių žmogaus teisių išraiška.“ ⁽¹³⁾

Reikėtų pažymėti, kad trys minėtų bendrų savybių aspektai vienas kitą papildo ir jų skirtumai ne visada yra aiškūs. Šiais trimis aspektais atspindima viena bendra vienijanti idėja. Ta patį profilį galima priskirti daugiau kaip vienai bendrų savybių „kategorijai“, atsižvelgiant į nacionalinę sprendimų priėmimo praktiką. Pavyzdžiui, vieni teigia, kad „amžių“ galima priskirti „prigimtinėms savybėms“, o, anot kitų, – „bendrai istorijai, kurios negalima pakeisti“. Kai savybę galima priskirti vienai iš bet kurių trijų kategorijų, diskusija apie tai, kuri iš trijų kategorijų yra tinkamiausia, neturi ypatingos svarbos. Ji nedaro poveikio rezultatui. Prieš nusprendžiant, ar laikomasi bendros savybės kriterijaus, svarbu visada patikrinti visas kategorijas.

Toliau pateiktas nebaigtinis dažnai pasitaikančių bendrų savybių pavyzdžių sąrašas. Reikia turėti galvoje, kad bendromis savybėmis savaime tam tikros socialinės grupės nenustatomos, kai nėra atlikta individualaus grupės tapatumo tam tikroje kilmės šalyje analizė.

- Biologinė lytis ir socialinė lytis: biologinę ir socialinę lytį galima vertinti kaip prigimtines savybes, net jei asmens biologinė ir socialinė lytis nėra nekintama ir gali keistis. Tačiau praktikoje „individualaus tapatumo“ kriterijus daugumoje kilmės šalių bus pagrindžiamas tik tuo atveju, jei jis bus sujungtas su daugiau savybių, dėl kurių aplinkinė visuomenė tam tikrą grupę suvokia kaip kitokią.
- Įgimta būklė: įgimtas būklės, pavyzdžiui, albinizmas, taip pat galima laikyti prigimtinėmis savybėmis.

⁽¹²⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas X, Y ir Z sujungtose bylose C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720.

⁽¹³⁾ UNHCR, *Tarptautinės apsaugos gairės: „Priklausymas tam tikrai socialinei grupei“ pagal 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso*, 2002 m. gegužės 7 d., p. 3.

- Negalia ⁽¹⁴⁾: tam tikra psichikos ir fizinė negalia galėtų būti prigimtinė savybė. Vieni iš pavyzdžių galėtų būti asmenys, gimę akli, kurti arba turintys tam tikrų vystymosi sutrikimų. Kitų rūšių negalią turinčius asmenis būtų galima laikyti bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti, turinčiais asmenimis. Į šią kategoriją taip pat galėtų patekti visų pirma karo ar jo padarinių nulemtos negalios.
- Visuomenės normų pažeidimas ir prieštaravimas vyraujančioms normoms: tam tikri visuomenės normų pažeidimo veiksmai, pavyzdžiui, santuokinė neištikimybė, taip pat galėtų būti bendra istorija, kurios negalima pakeisti. Be to, kai kuriais atvejais prieštaravimas socialinėms normoms galėtų būti susijęs su įsitikinimais, kurie yra tokie svarbūs asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis negali būti verčiamas jų atsisakyti. Atitinkami pavyzdžiai galėtų būti tėvų nesutikimas, kad jų dukroms būtų atlikta moterų lytinių organų žalojimo procedūra, arba moterų atsisakymas paklusti savo sutuoktiniams.
- Seksualinę orientaciją ir lytinę tapatybę galima laikyti savybėmis, kurios yra tokios svarbios asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis negali būti verčiamas jų atsisakyti.
- Sunki būklė ir ligos: kai kurias būkles ir sunkias ligas, pavyzdžiui, ŽIV ir (arba) AIDS, būtų galima laikyti bendra istorija, kurios negalima pakeisti.
- Giminstės ryšiai: tai būtų galima laikyti prigimtinę savybę (pvz., šeima, kurioje asmuo gimė) arba bendra istorija, kurios negalima pakeisti (pvz., dėl santuokos).

Bendros savybės negalima išskirtinai riboti ta pačia bendra persekiojimo baimė.

Reikėtų pažymėti, kad bendra savybė negali būti vien tik pati persekiojimo baimė. Bendra savybė turėtų egzistuoti atskirai nuo persekiojimo baimės. Socialinė grupė negali būti apibrėžta persekiojamuoju elgesiu. Kitu atveju bet koks asmuo, kuris pagrįstai bijo būti persekiojamas, turėtų priklausyti tam tikrai socialinei grupei ir taip būti priskirtas pabėgėlio statuso gavėjams. Tada kitos persekiojimo priežastys (dėl rasės, religijos, tautybės ir politinių pažiūrų) netektų prasmės, nes pabėgėlio statusui suteikti pakaktų vien tik pagrįstos persekiojimo baimės fakto.

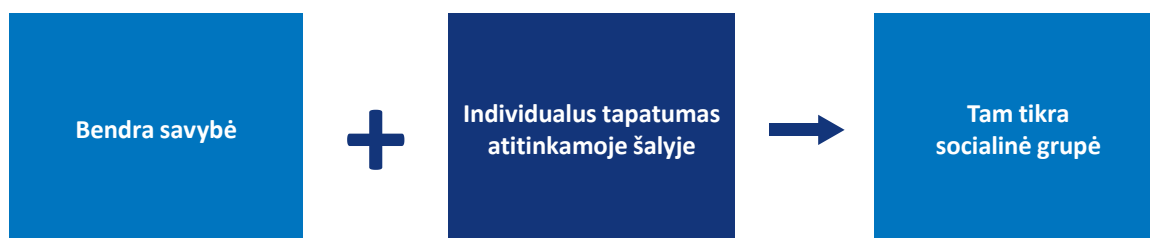
UNHCR gairėse taip pat pabrėžiama šio principo svarba, nes juo tam tikra socialinė grupė apibrėžiama kaip „<...> grupė asmenų, turinčių **bendrą savybę, kuri nėra persekiojimo rizika**“ ⁽¹⁵⁾.

Nacionalinės gairės dėl „bendros savybės“ sąlygos taikymo
<i>Pildo valstybė narė</i>

⁽¹⁴⁾ „Prie neįgaliųjų priskiriami asmenys, turintys ilgalaikių fizinų, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie, sąveikaudami su įvairiomis kliūtimis, gali trukdyti šiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenėje lygiai su kitais asmenimis“, Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja, *Neįgaliųjų teisių konvencija*, 2006 m. gruodžio 13 d., 1 straipsnis.

⁽¹⁵⁾ UNHCR, *Tarptautinės apsaugos gairės: „Priklausymas tam tikrai socialinei grupei“ pagal 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso*, 2002 m. gegužės 7 d., 11 punktas.

C) Individualus tapatumas

Jvykdžius „bendros savybės“ reikalavimą, reikia svarstyti, ar grupė turi **individualų tapatumą atitinkamoje šalyje, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią.**

Apibrėžti „tapatumą“ yra sudėtinga, nes „tapatumo“ sąvokai vertinti galima taikyti skirtingas teorijas. Tačiau PD pateiktos aiškios rekomendacijos dėl to, kaip nustatyti individualaus tapatumo faktą atsižvelgiant į priklausymą tam tikrai socialinei grupei: tam tikra socialinė grupė turi individualų tapatumą atitinkamoje šalyje, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią.

1) Individualų tapatumą būtina analizuoti atsižvelgiant į kilmės šalyje vyraujančią situaciją

PD 10 straipsnio 1 dalies d punkte teigiama, kad grupė „turi individualų tapatumą **atitinkamoje šalyje**, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią“.

Individualus tapatumas priklauso nuo konkrečių atitinkamoje kilmės šalyje vyraujančių aplinkybių. Grupę galima suvokti kaip kitokią (pagal PD nustatytas nuostatas) vienoje šalyje, bet ne kitoje.

Todėl neįmanoma daryti išvados, kad tam tikras profilis yra tam tikra socialinė grupė savaime arba žvelgiant abstrakčiai. Individualaus tapatumo faktą visada derėtų vertinti atsižvelgiant į nacionalines kilmės šalies aplinkybes.

Todėl vertinant tam tikros socialinės grupės buvimą tam tikroje šalyje reikia turėti **aktualią ir atnaujintą informaciją apie kilmės šalį.**

Taip pat reikėtų pažymėti, kad grupės neturi turėti individualaus tapatumo, atsižvelgiant į visą kilmės šalį, ir šiuo požiūriu tam tikros socialinės grupės buvimą galima apriboti iki tam tikrų regionų, iš kurių prašytojas yra kilęs ⁽¹⁶⁾.

2) Aplinkinės visuomenės suvokiama kaip kitokia

Šiame etape pagrindinis dalykas, kurį turi nustatyti atsakingas pareigūnas, yra tai, **ar aplinkinė visuomenė atitinkamą grupę suvokia kaip kitokią.**

Nagrinėjant, ar aplinkinė visuomenė (kilmės šalyje) grupę suvokia kaip kitokią, galima pasinaudoti keliais rodikliais. Du toliau aprašyti rodikliai nebūtinai savaime skirti socialinei grupei nustatyti ir **patys savaime nėra būtina sąlyga individualiam tapatumui nustatyti; jie yra pateikti kaip** rodiklių, kurie konkrečiomis aplinkybėmis gali padėti nustatyti socialinę grupę, **pavyzdžiai.**

Aplinkinės visuomenės suvokimas nebūtinai reiškia visą kilmės šalies visuomenę. Taip pat grupės suvokimo kaip kitokios nederėtų suprasti kaip būtinai neigiamo dalyko. Pavyzdžiui, aplinkinė visuomenė gali privilegijuotą socialinę klasę suvokti kaip kitokią.

a) Įstatymais stigmatizuojamos arba išskiriamos grupės

Byloje *X, Y ir Z ESTT* nusprendė, kad baudžiamosios teisės aktų, kurie skirti konkrečiai grupei (šiuo atveju homoseksualiems asmenims), egzistavimas pagrindžia išvadą, kad aplinkinė visuomenė suvokia grupę kaip kitokią ir kad ji turi individualų tapatumą atitinkamoje šalyje.

⁽¹⁶⁾ Tai neprieštarauja tarptautinės apsaugos alternatyvos nagrinėjimui, kuris atliekamas vykdant rizikos vertinimą.

ESTT sprendimo byloje X, Y ir Z⁽¹⁷⁾ ištraukos

„Šiuo klausimu reikia pripažinti, kad dėl to, jog egzistuoja baudžiamosios teisės aktai, kaip antai nagrinėjami visose pagrindinėse bylose, kurie specialiai skirti homoseksualiems asmenims, galima konstatuoti, kad šie asmenys sudaro atskirą grupę, kurią aplinkinė visuomenė suvokia kaip skirtingą.“
(48 punktas)

„Todėl į pirmąjį visose pagrindinėse bylose pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad dėl to, jog egzistuoja baudžiamosios teisės aktai, kaip antai nagrinėjami visose pagrindinėse bylose, kurie specialiai skirti homoseksualiems asmenims, galima konstatuoti, kad šie asmenys turi būti laikomi sudarančiais tam tikrą socialinę grupę.“
(49 punktas)

Baudžiamosios teisės aktų, kurie skirti konkrečiai grupei, arba įstatymų, kuriais diskriminuojamos tam tikros grupės, egzistavimas gali pagrįsti išvadą, kad aplinkinė visuomenė tas grupes suvokia kaip kitokias.

b) Visuomenės stigmatizuojamos arba jos suvokiamos kaip išsiskiriančios grupės

Kadangi socialinė grupė susijusi su aplinkine visuomene, svarbu suprasti, kaip visuomenė veikia ir skirtingai vertina grupes.

Tai gali paaiškėti per diskriminacinius veiksmus ir įsitikinimus ar atstūmimą arba tam tikrų privilegijų suteikimą konkrečiai grupei.

Diskriminaciją arba atstūmimą gali, be kita ko, sudaryti ribota galimybė gauti darbą, būstą, medicininį gydymą ar išsilavinimą. Tam tikras socialines grupes galima laikyti atstumtųjų grupėmis arba iš kilmės šalies arba jos konkrečios (-ų) teritorijos (-ų) likusios visuomenės dalies arba gyventojų išsiskiriančiomis grupėmis.

Tam tikros grupės gali būti stigmatizuojamos ir dėl tam tikrų tradicijų ir papročių arba dėl religinių ar politinių įsitikinimų.

Šalyse ar regionuose, kuriuose labai paplitęs moterų lyties organų žalojimas, tam tikro amžiaus moteris ir mergaites, kurioms nebuvo atlikta moterų lyties organų žalojimo procedūra, aplinkinė visuomenė gali suvokti kaip kitokias, todėl jos turės individualų tapatumą.

⁽¹⁷⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas X, Y ir Z sujungtose bylose C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720, 48 ir 49 punktai.

D) Priklausymas grupei

Vadovaujantis PD, individualus tapatumas ir suvokimas kaip kitokios yra taikomas visai grupei. Aplinkinė visuomenė turėtų turėti bendrą nuovoką, kad visuomenėje egzistuoja tam tikra socialinė grupė ir ji jos narius suvokia skirtingai.

Atskirais atvejais tam tikros socialinės grupės narys aplinkinei visuomenei gali būti „nematomas“ arba „nepastebimas“, bet jau vien tai, kad jis turi tas pačias bendras savybes kaip ir ši tam tikra socialinė grupė, daro jį tos grupės nariu. Pavyzdžiui, asmens seksualinė orientacija aplinkinei visuomenei gali būti nematoma, jei prašytojas apie tai atvirai nekalba.

Tam tikros socialinės grupės egzistavimas nėra grindžiamas jos narių vykdoma veikla ar veiksmais ir nuo jų nepriklauso. Tam tikra socialinė grupė gali egzistuoti – ir dažnai egzistuoja – nevykdant jokios jai būdingos ir priskiriamos veiklos.

Ryšys tarp grupės narių nėra reikalavimas. Tam tikros grupės nariai neprivalo vienas kito pažinti, taip pat jų neprivalo sieti koks nors ryšys. Svarbus kriterijus yra tai, kad nariai turi tą pačią bendrą savybę, bet nereikalaujama, kad juos sietų kokie nors tarpusavio santykiai.

Slėpimas arba susilaikymas ir (arba) varžymasis. Byloje *X, Y ir Z* ESTT nusprendė, kad neturėtų būti tikimasi, kad ieškovai slėps savybę, kuri yra tokia svarbi jų tapatumui, kad jie negali būti verčiami jos atsisakyti. Be to, teismas nurodė, kad negali būti pagrįstai tikimasi, kad ieškovas susilaikytų išreikšdamas savo seksualinę orientaciją. Tai, kad jis gali vengti rizikos susilaikydamas išreikšti savo seksualinę orientaciją labiau nei heteroseksualus asmuo, šiuo klausimu nėra svarbu.

ESTT sprendimo byloje *X, Y ir Z* ⁽¹⁸⁾ ištraukos

„Dėl pirmosios šių sąlygų yra aišku, kad asmens seksualinė orientacija yra šiuo klausimu esminė savybė, kurios jis negali būti verčiamas atsisakyti. <...>“
(46 punktas)

„Šiuo klausimu svarbu konstatuoti, kad tai, jog reikalaujama, kad socialinės grupės nariai, kurių seksualinė orientacija yra ta pati, slėptų šią orientaciją, prieštarauja pačiam šios savybės, kuri yra tokia svarbi tapatumui, pripažinimui, kad susijęs asmuo negali būti verčiamas jos atsisakyti.“
(70 punktas)

„Tai, kad jis gali vengti rizikos susilaikydamas išreikšti savo seksualinę orientaciją labiau nei heteroseksualus asmuo, šiuo klausimu nėra svarbu.“
(75 punktas)

„Kompetentingos institucijos, vertindamos prašymą suteikti pabėgėlio statusą, negali pagrįstai tikėtis, kad prieglobsčio prašytojas slepia homoseksualinę orientaciją kilmės šalyje arba susilaiko išreikšdamas šią seksualinę orientaciją, kad išvengtų persekiojimo.“
(76 punktas)

Grupės dydis, t. y. grupę sudarančių narių ar asmenų skaičius, nėra svarbus vertinant tam tikros socialinės grupės egzistavimą.

Iš tiesų, tam tikrą socialinę grupę gali sudaryti labai nedidelis asmenų skaičius (pvz., reta liga sergantys ir (arba) retą negalią turintys asmenys) arba, priešingai, daug asmenų (pvz., LGBTI asmenys visoje šalyje). Verta prisiminti, kad kitos persekiojimo priežastys (dėl rasės, religijos, tautybės ir politinių pažiūrų) gali taip pat apimti labai daug arba labai mažai asmenų. Be to, esama įvairių dokumentuose užfiksuotų istorinių pavyzdžių apie dominuojančias mažumų grupes, kurios persekioja daugumą dėl Konvencijoje išdėstytų priežasčių.

Žodis „tam tikra“ sąvokoje „tam tikra socialinė grupė“ nurodo tai, kad grupę „galima nustatyti“. Tai nėra susiję su grupės dydžiu ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁸⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *X, Y ir Z* sujungtose bylose C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720, 46, 70, 75 ir 76 punktai.

⁽¹⁹⁾ UNHCR, *Tarptautinės apsaugos gairės: „priklausymas tam tikrai socialinei grupei“ pagal 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso*, 2002 m. gegužės 7 d., p. 18.

Išvada dėl tam tikros socialinės grupės egzistavimo

Jei įvykdomas bendros savybės kriterijus ir individualaus tapatumo kriterijus, daroma išvada, kad prašytojas priklauso tam tikrai socialinei grupei, taip nustatant vieno iš penkių pabėgėlio apibrėžtyje išdėstytų persekiojimo pagrindų egzistavimą.

Nacionalinės gairės dėl „individualaus tapatumo“ sąlygos taikymo

Pildo valstybė narė

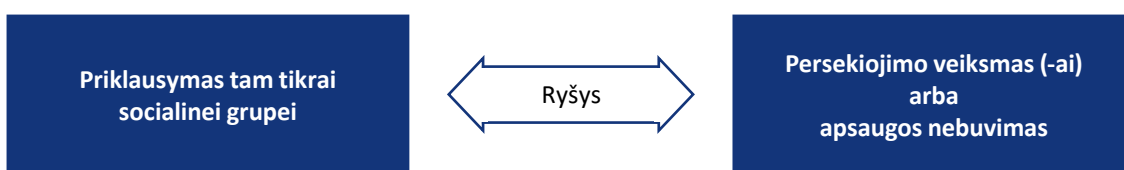
E) Ryšys („dėl <...> priežasčių“)

Vien to, kad asmuo yra tam tikros socialinės grupės narys, nepakanka, kad būtų įvykdyti pabėgėlio statuso kriterijai. Nustačius prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei faktą, kitas etapas – išnagrinėti ryšio tarp prašytojo priklausymo ir prašytojo baimės būti persekiojamam, arba apsaugos nebuvimo, faktą.

Ryšys („dėl <...> priežasčių“) yra priežastinis ryšys tarp:

- priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir visiškai pagrįstos persekiojimo baimės
arba
- priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir veiksmingos bei nelaikinos apsaugos nuo persekiojimo veiksmo nebuvimo pagal PD 7 straipsnio 2 dalį, ir ypač apsaugą teikiančių subjektų nenoro teikti apsaugą nuo bijomo persekiojimo, kai pats persekiojimo veiksmas nėra susijęs su persekiojimo priežastimi.

Ryšys tarp priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir persekiojimo baimės, kylančios dėl persekiojimo veiksmo (-ų) arba apsaugos nebuvimo, yra itin svarbus.

Nenoro suteikti apsaugą pavyzdys: homoseksualus vyras yra nusikalstamų veiksmų, kurie nėra vykdomi dėl jo seksualinės orientacijos ar kitu Konvencijoje nurodytu pagrindu, auka, bet kompetentingos institucijos atsisako tirti nusikaltimus arba prirėkus teikti jam fizinę apsaugą dėl jo seksualinės orientacijos.

F) Specialiosios nuostatos

a. Motyvų įvairovė

Motyvų įvairovė grindžiama situacija, kurioje persekiojimo veiksmas įvykdomas dėl daugiau kaip vieno motyvo, ir ne visi jie yra susiję su persekiojimo priežastimis. Pakanka bent vienos persekiojimo priežasties, kaip veiksmingo papildomo veiksnio greta kitų motyvų, kad būtų taikoma pabėgėlio apibrėžtis.

b. Persekiojimo priežasčių įvairovė

Atsižvelgiant į atskiro atvejo aplinkybes, gali persidengti viena ar daugiau persekiojimo priežasčių arba jos gali būti vienodai taikomos. Be priklausymo tam tikrai socialinei grupei, tam pačiam persekiojimo veiksmui gali būti taikomos kitos persekiojimo priežastys (dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų). Todėl atsakingas pareigūnas turėtų visada atkreipti dėmesį į kitų persekiojimo pagrindų egzistavimą. Patarimas: kai persekiojimo veiksmą galima aiškiai susieti su vienu iš kitų Konvencijoje nurodytų pagrindų, nebūtina atlikti papildomos priklausymo tam tikrai socialinei grupei kriterijų taikymo analizės.

c. Individualus vertinimas

Reikėtų pažymėti, kad nustatant visiškai pagrįstos persekiojimo baimės faktą nėra reikalavimo, kad kiekvienam tam tikros socialinės grupės nariui turi kilti persekiojimo rizika. Kalbant apie kitas persekiojimo priežastis, nebūtinai visi tam tikros socialinės grupės nariai atitiks pabėgėlio statuso kriterijus.

Tam tikros socialinės grupės narys gali turėti visiškai pagrįstą persekiojimo baimę dėl savo priklausymo grupei, o kitas tos pačios grupės narys gali neturėti jokios persekiojimo baimės. Taip pat gali būti asmeninių aplinkybių, dėl kurių tam tikros socialinės grupės nariui gali būti taikoma apsauga, o kitiems tos pačios tam tikros socialinės grupės nariams – ne.

Priklausymo tam tikrai socialinei grupei analizės taikymas

Šiame skirsnyje siekiama pavaizduoti ankstesniuose gairių skirsniuose aprašytų principų taikymą. Jame išsamiai aprašyti profiliai buvo pasirinkti siekiant parodyti, kaip analizę galima atlikti praktikoje. Patys savaime jie nėra **tam tikrų socialinių grupių pavyzdžiai**. Kaip minėta pirmiau, tam tikras socialines grupes reikėtų visada nustatyti atsižvelgiant į individualias savybes ir konkrečias kilmės šalies aplinkybes.

Vertinant, ar asmuo priklauso tam tikrai socialinei grupei, itin svarbu, kad sprendimus priimantis asmuo **nesikliautų stereotipinėmis koncepcijomis ir kultūriškai šališkais apibendrinimais ar prielaidomis**, ypač dėl tam tikrų matomų savybių buvimą ar nebuvimą ⁽²⁰⁾.

A) Su seksualine orientacija ir lytine tapatybe susiję profiliai

Seksualinė orientacija ir lytinė tapatybė yra aiškiai paminėti PD 10 straipsnio 1 dalies d punkto antroje pastraipoje.

10 straipsnio 1 dalies d punktas. Persekiojimo priežastys

<...>

Atsižvelgiant į aplinkybes kilmės šalyje, tam tikrai socialinei grupei gali priklausyti grupė, susidariusi dėl būdingos seksualinės orientacijos. Seksualinė orientacija negali būti suprantama kaip veiksmas, kurie pagal valstybių narių nacionalinę teisę laikomi nusikalstamais. Siekiant pripažinti priklausymą tam tikrai socialinei grupei arba nustatyti tokios grupės savybes, turi būti tinkamai atsižvelgiama į su lytimi susijusius aspektus, įskaitant lyties tapatybę;

Bendra savybė

Byloje *X, Y ir Z* ESTT svarstė, kad seksualinė orientacija yra savybė, kuri tokia svarbi tapatumui, kad asmuo negali būti verčiamas jos atsisakyti:

ESTT sprendimo byloje *X, Y ir Z* ⁽²¹⁾ ištraukos

„Dėl pirmosios šių sąlygų yra aišku, kad asmens seksualinė orientacija yra šiuo klausimu esminė savybė, kurios jis negali būti verčiamas atsisakyti. Šį aiškinimą patvirtina direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punkto antra pastraipa, iš kurios matyti, kad, atsižvelgiant į aplinkybes kilmės šalyje, tam tikrai socialinei grupei gali priklausyti grupė, susidariusi dėl būdingos seksualinės orientacijos.“
(46 punktas)

Be to, teismas nusprendė, kad neturėtų būti tikimasi, kad siekdamas išvengti persekiojimo prašytojas slėptų savybę, kuri yra tokia svarbi jo tapatumui, kad jis negali būti verčiamas jos atsisakyti. Teismas nurodė, kad negali būti pagrįstai tikimasi, kad prašytojas susilaikytų (išreikšti savo seksualinę orientaciją), ir tai, kad jis gali vengti rizikos susilaikydamas išreikšti savo seksualinę orientaciją labiau nei heteroseksualus asmuo, šiuo klausimu nėra svarbu.

⁽²⁰⁾ UNHCR, UNHCR pasisakymas Europos Sąjungos Teisingumo Teisme byloje *Minister voor Immigratie en Asiel / X, Y ir Z*, 2012 m. rugsėjo 28 d., p. 12.

⁽²¹⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *X, Y ir Z* sujungtose bylose C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720, 46 punktas.

ESTT sprendimo byloje X, Y ir Z⁽²²⁾ ištraukos

„Šiuo klausimu svarbu konstatuoti, kad tai, jog reikalaujama, kad socialinės grupės nariai, kurių seksualinė orientacija yra ta pati, slėptų šią orientaciją, prieštarauja pačiam šios savybės, kuri yra tokia svarbi tapatumui, pripažinimui, kad susijęs asmuo negali būti verčiamas jos atsisakyti.“

(70 punktas)

„Todėl negalima tikėtis, kad prieglobsčio prašytojas slepia savo homoseksualumą kilmės šalyje, kad išvengtų persekiojimo.“

(71 punktas)

Kaip minėta pirmiau, skirtumai tarp skirtingų rūšių bendrų savybių (prigimtinių savybių, bendros istorijos arba savybių ar įsitikinimų, kurie yra tokie svarbūs tapatumui ar sąžinei, kad asmuo neturėtų būti verčiamas jų atsisakyti) vienas kitą papildo ir ne visada yra aiškūs. Pavyzdžiui, kai kurie seksualinę orientaciją gali laikyti prigimtinę savybę. Tai parodo, kaip bendra savybė gali būti grindžiama skirtingais argumentais⁽²³⁾.

Individualus tapatumas

Seksualinė orientacija ir lytinė tapatybė yra bendra savybė; antras klausimas siekiant nustatyti, ar atitinkamas asmuo priklauso tam tikrai socialinei grupei, yra tai, ar grupė turi bendra savybę pagrįstą individualų tapatumą, t. y. ar aplinkinė visuomenė tą grupę suvokia kaip kitokią dėl jos narių seksualinės orientacijos ir (arba) lytinės tapatybės?

Atsakingam pareigūnui svarbus klausimas, kaip pasireiškia grupės suvokimas kaip kitokios. Byloje X, Y ir Z teismas akcentuoja baudžiamosios teisės aktus, kurie specialiai skirti homoseksualiems asmenims. Tai gali pagrįsti išvadą, kad homoseksualūs asmenys sudaro atskirą grupę, kurią aplinkinė visuomenė suvokia kaip kitokią.

ESTT sprendimo byloje X, Y ir Z⁽²⁴⁾ ištraukos

„Šiuo klausimu reikia pripažinti, kad dėl to, jog egzistuoja baudžiamosios teisės aktai, kaip antai nagrinėjami visose pagrindinėse bylose, kurie specialiai skirti homoseksualiems asmenims, galima konstatuoti, kad šie asmenys sudaro atskirą grupę, kurią aplinkinė visuomenė suvokia kaip skirtingą.“

(48 punktas)

„Todėl į pirmąjį visose pagrindinėse bylose pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad dėl to, jog egzistuoja baudžiamosios teisės aktai, kaip antai nagrinėjami visose pagrindinėse bylose, kurie specialiai skirti homoseksualiems asmenims, galima konstatuoti, kad šie asmenys turi būti laikomi sudarančiais tam tikrą socialinę grupę.“

(49 punktas)

Asmenų stigmatizacija dėl jų seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės gali būti vykdoma dėl baudžiamosios teisės ar diskriminacinių įstatymų ar politikos priemonių, neoficialios valstybės praktikos, taip pat dėl pačios aplinkinės visuomenės. Siekiant nustatyti su seksualine orientacija ir lytine tapatybe susijusį individualų tapatumą nėra reikalaujama, kad būtų priimtas baudžiamosios teisės aktas.

Šalyse, kuriose nėra dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės asmenų kriminalizuojančių ar diskriminuojančių teisės aktų, LGBTI asmenys vis tiek gali turėti individualų tapatumą, jei, pavyzdžiui, aplinkinėje visuomenėje vyrauja netolerancijos kultūra.

Jei vykdomi bendros savybės ir individualaus tapatumo kriterijai, galima daryti išvadą, kad tam tikros socialinės grupės egzistavimą galima nustatyti atsižvelgiant į tam tikroje kilmės šalyje ar jos dalyje esančias aplinkybes.

Ryšys

Vien to, kad nustatomas prašytojo priklausymas tam tikrai socialinei grupei jo kilmės šalyje, nepakanka, kad būtų įvykdyti pabėgėlio statuso kriterijai.

Taip pat turi būti įvykdyti kiti pabėgėlio apibrėžtyje nustatyti statuso suteikimo kriterijai. Visų pirma turi būti ryšys (t. y. priežastinis ryšys) tarp prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir pagrįstos persekiojimo baimės arba apsaugos nuo tokio persekiojimo nebuvimo.

⁽²²⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas X, Y ir Z sujungtose bylose C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720, 70 ir 71 punktai.

⁽²³⁾ UNHCR, *Tarptautinės apsaugos gairės: prašymai suteikti pabėgėlio statusą seksualinės orientacijos ir (arba) lyties tapatybės pagrindu pagal 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso*, 2012 m. spalio 23 d., 47 punktas.

⁽²⁴⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas X, Y ir Z sujungtose bylose C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720, 48 ir 49 punktai.

Persekiojimo priežastys gali būti grindžiamos motyvų įvairove (žr. p. 18), pagal kuriuos, pavyzdžiui, persekiojimo veiksmą lemia nusikalstamos priežastys, taip pat aukos priklausymas tam tikrai grupei (pvz., LGBTI asmenų turto prievartavimas dėl finansinės naudos).

Tokiose situacijose, kai vyrauja netolerancijos kultūra, persekiojimo vykdytojas dažnai būna nevalstybinis subjektas, o apsaugos vykdytojai gali negebėti arba nenorėti teikti apsaugos, arba siūloma apsauga yra neveiksminga ir laikina.

Tam tikroms socialinėms grupėms taikoma su seksualine orientacija ir lytine tapatybe susijusi nacionalinė praktika

Pildo valstybė narė

B) Lytis

Socialinės lyties sąvoka reiškia moterų ir vyrų santykius, grindžiamus socialine ar kultūros suformuota ir apibrėžta asmens tapatybe, statusu, vienai ar kitai lyčiai priskiriamais vaidmenimis ir pareigomis ⁽²⁵⁾.

PD 30 konstatuojamoji dalis

taip pat būtina įvesti bendrą persekiojimo priežasties „priklausymas prie tam tikros socialinės grupės“ sąvoką. Apibrėžiant tam tikrą socialinę grupę turėtų būti deramai atsižvelgiama į klausimus, susijusius su prašytojo lytimi, įskaitant lyties tapatybę ir seksualinę orientaciją, kurie gali būti susiję su tam tikromis teisinėmis tradicijomis ir papročiais, kurių laikantis, pvz., žalojami lyties organai, vykdoma prievartinė sterilizacija ar daromi prievartiniai abortai, tiek, kiek jie yra susiję su prašytojo visiškai pagrįsta baime būti persekiojamam;

PD 10 straipsnio 1 dalies d punkto antra pastraipa

<...>

Siekiant pripažinti priklausymą prie tam tikros socialinės grupės arba nustatyti tokios grupės savybes, turi būti tinkamai atsižvelgiama į su lytimi susijusius aspektus, įskaitant lyties tapatybę;

PD 9 straipsnio 2 dalies f punktas. Persekiojimo priežastys

Persekiojimo veiksmai pagal 1 dalį gali, *inter alia*, pasireikšti tokiomis formomis:

<...> veiksmai, pagal pobūdį tiesiogiai susiję su asmens lytimi arba su tuo, kad asmuo yra vaikas.

Kai kuriose visuomenėse yra įstatymų, kuriais diskriminuojamos moterys vien dėl jų lyties, arba visuomeninės moterų diskriminavimo praktikos. Tuo, kad egzistuoja diskriminacinis teisės aktas ar praktika, nebūtinai savaime nustatoma tam tikra socialinė grupė, bet tai rodo, kad kilmės šalies aplinkybėmis reikia toliau įvertinti padėtį, kiek teisės aktas svarbus aplinkinės visuomenės suvokimui, susijusiam su skirtinga tapatybe, kiek jis taikomas ir kaip jis daro poveikį skirtingam elgesiui su moterimis. Dažnai reikės kitų savybių, kad būtų galima nustatyti „individualaus tapatumo“ kriterijų, pavyzdžiui, kilmės regiono, etninės kilmės ir (arba) socialinės padėties.

Toliau pateikiamas dažniausiai pasitaikančių tam tikrų moterų grupių, kurias galima vertinti kaip tam tikrą socialinę grupę konkrečioje kilmės šalyje, pavyzdžių sąrašas. Derėtų pakartoti, kad šie pavyzdžiai nėra taikomi kiekvienai šaliai ir visuomenei, taip pat tam tikros socialinės grupės egzistavimą visada derėtų vertinti atsižvelgiant į konkrečios kilmės šalies padėtį.

- **Moterys ir mergaitės, kurios nesutinka, kad joms būtų atlikta moterų lyties organų žalojimo procedūra.** Šis profilis išsamiai išdėstytas toliau.
- **Moterys, kurios tapo išžaginimo ar kitų formų seksualinės prievartos aukomis** ir susidūrė su aplinkinės visuomenės stigmatizacija.
- **Moterys, kurios anksčiau buvo prostitutės** ir susiduria su atstūmimu ar kitų formų diskriminacija, bausme ar netinkamu elgesiu.

⁽²⁵⁾ UNHCR, *Tarptautinės apsaugos gairės: prašymai suteikti pabėgėlio statusą seksualinės orientacijos ir (arba) lyties tapatybės pagrindu pagal 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir (arba) jos 1967 m. protokolą dėl pabėgėlių statuso*, 2012 m. spalio 23 d., 47 punktas.

- **Moterys, kurios tapo prekybos žmonėmis aukomis** ir kurias atstumia jų šeima ir plačioji visuomenė (žr. toliau išdėstytą D profilį).
- **Moterys, kurios pažeidžia socialinius įpročius**, pavyzdžiui, moterys, kurios dėl gilių įsitikinimų atsisako laikytis tradicinės kultūros normų, susijusių su „numatytu“ moters vaidmeniu šeimoje.

Tam tikroms socialinėms grupėms taikoma su lytimi susijusi nacionalinė praktika

Pildo valstybė narė

Moteryų lyties organų žalojimas

Pasaulio sveikatos organizacija moterų lyties organų žalojimą apibrėžia kaip visas procedūras, kurias atliekant iš dalies arba visiškai pašalinami moters išoriniai lyties organai ar kitaip sužalojami moters lyties organai, kai tai daroma dėl su medicina nesusijusių priežasčių ⁽²⁶⁾.

Moteryų lyties organų žalojimas yra žalinga tradicinė praktika ir laikoma mergaičių ir moterų žmogaus teisių pažeidimu ⁽²⁷⁾.

Kaip cituota pirmiau, PD 30 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodytos „tam tikros teisinės tradicijos ir papročiai, kurių laikantis, pvz., žalojami lyties organai“, ir vertinant prašymą į tai reikia tinkamai atsižvelgti.

Bendra savybė

Atsižvelgiant į atitinkamos kilmės šalies aplinkybes, tam tikrą socialinę grupę galėtų sudaryti moterys ir mergaitės, kurios turi tą pačią bendrą savybę – neatliktą moterų lyties organų žalojimo procedūrą, atliekamą pagal vietos tradicinę praktiką, ir (arba) toliau jos atsisako. Grupė galėtų būti pagrįsta prigimtinėmis savybėmis (amžiumi, lytimi, etnine kilme), taip pat bendra istorija (neatlikta moterų lyties organų žalojimo procedūra) ir (arba) savybe arba įsitikinimu, kuris yra labai svarbus asmens tapatumui ar sąžinei.

Taip pat gali būti įtrauktos moterys ir mergaitės, kurioms jau atlikta tam tikros rūšies moterų lyties organų žalojimo procedūra, bet jos vis tiek susiduria su papildomos moterų lyties organų žalojimo procedūros rizika ⁽²⁸⁾.

Individualus tapatumas

Siekiant nustatyti, ar minėta grupė (t. y. moterys ir mergaitės, kurioms nebuvo atlikta moterų lyties organų žalojimo procedūra, atliekama pagal vietos tradicinę praktiką) gali sudaryti tam tikrą socialinę grupę, reikia įvertinti ir tai, ar ji turi individualų tapatumą atitinkamoje kilmės šalyje, t. y. ar aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią.

Šalyse (arba teritorijose), kuriose moterų lyties organų žalojimas yra vyraujanti praktika, moterys ir mergaitės, kurių lyties organai nebuvo pažeisti (arba nebuvo „pakankamai“ apipjaustyti pagal vietos praktiką), ir moterys, kurioms ši procedūra buvo atlikta, gali būti laikomos kitokiomis.

Tokių moterų ir mergaičių individualus tapatumas galėtų būti įrodytas tuo, kad jos yra socialiai atstumiamos. Tokį atstūmimą gali lemti tai, kad vietos bendruomenė jas suvokia kaip „nešvarias“ arba „abejotinos moralės“. Tai būtų galima įrodyti, pavyzdžiui, tuo, kad tos visuomenės vyrai atsisako ir (arba) yra atsiskakę vesti moteris, kurioms nebuvo atlikta moterų lyties organų žalojimo procedūra.

Be to, moterys ir mergaitės, kurios prieštarauja moterų lyties organų žalojimo procedūrai ir kurios atsisako laikytis šios žalingos tradicinės praktikos, galėtų būti vertinamos kaip pažeidžiančios socialinius įpročius, todėl aplinkinė visuomenė jas gali stigmatizuoti ir diskriminuoti. Taip pat tai galėtų būti taikoma vyrams, kurie prieštarauja, kad jų dukroms būtų atlikta moterų lyties organų žalojimo procedūra.

⁽²⁶⁾ PSO, *Moteryų lyties organų žalojimo klasifikacija*, 2007 m.

⁽²⁷⁾ PSO, *Moteryų lyties organų žalojimo naikinimas. Tarpžinybinis pareiškimas OHCHR, UNAIDS, JTPP, UNECA, UNESCO, Jungtinių Tautų gyventojų fondas, UNHCR, UNICEF, UNIFEM, PSO*, p. 8.

⁽²⁸⁾ UNHCR, *Rekomendacijos dėl pabėgėlių prašymų, susijusių su moterų lyties organų žalojimu*, 2009 m. gegužės mėn., p. 5, 6 punktas.

Ryšys

Nepakanka nustatyti prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei (šiuo atveju tai galėtų būti „mergaitės arba moterys, kurioms nebuvo atlikta moterų lyties organų žalavimo procedūra ir (arba) kurios atsisako ją atlikti šalyje X“), kad būtų įvykdyti pabėgėlio statuso suteikimo kriterijai.

Taip pat turi būti įvykdyti kiti pabėgėlio apibrėžtyje nustatyti statuso suteikimo kriterijai. Visų pirma turi būti ryšys (t. y. priežastinis ryšys) tarp prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir pagrįstos persekiojimo baimės arba apsaugos nuo tokio persekiojimo nebuvimo.

Šiuo atveju, kai persekiojimo, kurio bijoma, forma yra siejama su moterų lyties organų žalavimu, bus lengva nustatyti priežastinį ryšį tarp persekiojimo veiksmo ir pagrindo. Be to, gali egzistuoti ir kitų persekiojimo rizikos rūšių, tokių kaip sunkių formų diskriminacija ar atstūmimas.

Tam tikroms socialinėms grupėms taikoma su moterų lyties organų žalavimu susijusi nacionalinė praktika

Pildo valstybė narė

C) Vaikai

Vadovaujantis CRC, vaikas yra bet koks žmogus iki 18 metų.

PD 28 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

būtina, kad, vertindamos nepilnamečių pateiktus tarptautinės apsaugos prašymus, valstybės narės atsižvelgtų į specifines vaikų persekiojimo formas. Taip pat žr. PD 9 straipsnio 2 dalies f punktą, kuriame nurodyta: Persekiojimo veiksmai pagal 1 dalį gali, *inter alia*, pasireikšti tokiomis formomis: [...] veiksmai, pagal pobūdį tiesiogiai susiję su asmens lytimi arba su tuo, kad asmuo yra vaikas.

Vaikų padėtis labai priklauso nuo jų tikrojo amžiaus (labai maži vaikai) ir socialinių tinklų stokos. Nustatant tam tikrą socialinę grupę, kurioje yra vaikų, visada reikia atsižvelgti į šiuos veiksnius.

Toliau pateiktas dažniausiai pasitaikančių tam tikrų vaikų grupių, kurias galima vertinti kaip tam tikrą socialinę grupę konkrečioje kilmės šalyje, pavyzdžių sąrašas. Derėtų pakartoti, kad šie pavyzdžiai nėra taikomi kiekvienai šaliai ir visuomenei, taip pat tam tikros socialinės grupės egzistavimą derėtų vertinti atsižvelgiant į konkrečios kilmės šalies ar jos dalies padėtį.

- **Mergaitės su nepažeistais lyties organais, kurios atsisako moterų lyties organų žalavimo procedūros** (žr. minėtą profilį).
- **Vaikai, kurie atsisako laikytis tradicinės kultūros normų ir kuriuos aplinkinė visuomenė suvokia kaip kitokius**, pvz., besimokančios arba į mokyklą einančios mergaitės tose kultūrose, kuriose galimybė gauti išsilavinimą teikiama berniukams; vaikai, kurie atsisako priverstinės santuokos.
- **Atstumiamos prekybos vaikais aukos** (žr. minėtą D punktą). Vaikams kyla ypač didelė rizika tapti prekybos žmonėmis aukomis, įskaitant seksualinį išnaudojimą, santuoką, buitines darbus, šiuolaikinę vergovę, elgetavimą, neteisėtą įvaikinimą, nusikalstamą veiką.
- **Raganavimu kaltinami vaikai**

Tam tikroms socialinėms grupėms, kurias sudaro vaikai arba kurios yra su jais susijusios, taikoma nacionalinė praktika

Pildo valstybė narė

D) Prekybos žmonėmis aukos

ES Direktyvoje 2011/36/ES ⁽²⁹⁾ pateikiama prekybos žmonėmis (PŽ) apibrėžtis.

2011 m. balandžio 5 d. Direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos

2 straipsnis

1. Asmenų verbavimas, vežimas, perdavimas, laikymas ar priėmimas, įskaitant tų asmenų kontrolės perėmimą ar perdavimą, grasinant arba panaudojant jėgą ar kitokią prievartą, pagrobiant, sukčiaujant arba apgaule, piktnaudžiaujant padėtimi arba pasinaudojant asmens pažeidžiamumu, duodant arba gaunant pinigų ar naudos siekiant kitą asmenį kontroliuojančio asmens sutikimo, kai šios veikos tikslas yra išnaudojimas.

2. Pažeidžiamumas – padėtis, kai atitinkamas asmuo neturi tikro arba priimtino pasirinkimo, kaip tik pasiduoti prievartai.

3. Išnaudojimas apima bent jau kitų asmenų prostitucijos išnaudojimą ar kitas seksualinio išnaudojimo formas, priverstinį darbą ar paslaugas, įskaitant elgetavimą, vergiją ar į vergiją panašią praktiką, priverstinę tarnystę, išnaudojimą įtraukiant į nusikalstamą veiką, arba organų išėmimą.

<...>

PŽ atvejai gali apimti įvairias situacijas, kaip antai:

- aukos, kurios buvo **neteisėtai gabenamos jų kilmės šalyje ir kurios pabėgo į prieglobsčio šalį** prašyti tarptautinės apsaugos;
- aukos, kurios buvo **neteisėtai išgabentos iš jų kilmės šalies į trečiąją šalį** (pvz., tranzito šalį) arba prieglobsčio šalį ir kurios paprašė tarptautinės apsaugos;
- asmenys, kurie niekada nebuvo parduoti, bet kurie **bijo būti parduoti** savo kilmės šalyje ir kurie pabėgo į prieglobsčio šalį prašyti tarptautinės apsaugos.

Šiame skirsnyje dėmesys skiriamas tam tikroms socialinėms grupėms, kurias sudaro buvusios PŽ aukos. Jame neaptariami atvejai, susiję su asmenimis, kurie niekada nebuvo parduoti ir kuriems kyla prekybos žmonėmis rizika dėl jų priklausymo tam tikrai socialinei grupei.

Bendra savybė

Ankstesnes prekybos žmonėmis aukas galima laikyti asmenų, turinčių tokią pačią ankstesnę prekybos žmonėmis patirtį, grupe, kurią galima vertinti kaip „turinčią bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti“.

Individualus tapatumas

Siekiant nustatyti tam tikros socialinės grupės egzistavimą, reikia iširti, ar tą pačią bendrą savybę turinti grupė turi individualų tapatumą atitinkamoje kilmės šalyje.

Tai, kad asmenys savo kilmės šalyje ar teritorijoje yra stigmatizuojami, atstumiami ar diskriminuojami, gali liudyti apie tai, kad aplinkinė visuomenė PŽ aukas suvokia kaip kitokias, todėl vykdomas PD 10 straipsnio 1 dalies d punkte nustatytas individualaus tapatumo kriterijus. Suvokimas dažnai priklausys nuo išnaudojimo, kurį auka patyrė, rūšies. Išnaudojimo darbe arba organų vagystės aukos, pavyzdžiui, gali būti vertinamos kitaip nei seksualinio išnaudojimo aukos.

Ryšys

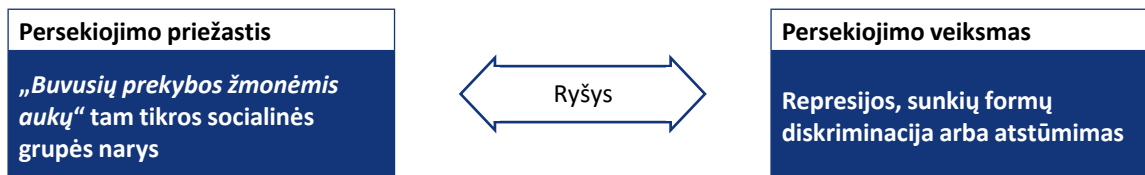
To, kad nustatomas prašytojo priklausymas tam tikrai socialinei grupei (šiuo atveju tai galėtų būti „buvusios PŽ aukos“), nepakanka, kad būtų įvykdyti pabėgėlio statuso kriterijai.

Taip pat turi būti įvykdyti kiti pabėgėlio apibrėžtyje nustatyti statuso suteikimo kriterijai. Visų pirma turi būti ryšys (t. y. priežastinis ryšys) tarp prašytojo priklausymo tam tikrai „buvusių PŽ aukų“ socialinei grupei ir pagrįstos persekiojimo baimės arba apsaugos nuo tokio persekiojimo nebuvimo.

⁽²⁹⁾ 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR.

Kaip tam tikros „buvusių PŽ aukų“ socialinės grupės narys prašytojas gali tapti įvairių persekiojimo veiksmy, pvz., susidorojimo, sunkių formų diskriminacijos ar atstūmimo, auka.

Antruoju atveju situaciją būtų galima aprašyti taip:

Tam tikroms socialinėms grupėms taikoma su PŽ susijusi nacionalinė praktika
<i>Pildo valstybė narė</i>

E) Neįgalūs arba sergantys asmenys

Šiame skirsnyje galima panagrinėti skirtingus profilius, pavyzdžiui, asmenis, kurie gimė su negalia arba įgimtais sutrikimais, asmenis, kurie tapo neįgalūs dėl karo, jo padarinių arba nelaimingo atsitikimo, arba asmenis, kurie serga sunkiomis ligomis.

Bendros savybės

Sergančius, neįgalius asmenis arba genetinę ligą sergančius asmenis taip pat galima laikyti tą pačią prigimtine savybę arba bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti, turinčiais asmenimis, atsižvelgiant į jų individualias aplinkybes.

Individualus tapatumas

Neįgalių arba tam tikromis ligomis sergančių asmenų diskriminacija ir stigmatizacija gali būti įvairių formų ir būti nulemta įstatymų, papročių, tradicijų arba mitų. Atsižvelgiant į asmenines aplinkybes, diskriminacija gali būti taikoma visose socialinio gyvenimo srityse, įskaitant galimybę gauti išsilavinimą, darbą ar sveikatos priežiūras paslaugas, ir apskritai pasinaudoti įvairiomis pilietinėmis, politinėmis, ekonominėmis, socialinėmis ir kultūrinėmis teisėmis.

Ryšys

Nepakanka nustatyti prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei (šiuo atveju tai galėtų būtų „neįgalūs arba sergantys asmenys (nurodyti negalią ar ligą“), kad būtų įvykdyti pabėgėlio statuso suteikimo kriterijai.

Taip pat turi būti įvykdyti kiti pabėgėlio apibrėžtyje nustatyti statuso suteikimo kriterijai. Visų pirma turi būti ryšys (t. y. priežastinis ryšys) tarp prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir pagrįstos persekiojimo baimės arba apsaugos nuo tokio persekiojimo nebuvimo.

Kai kuriais atvejais neįgaliems asmenims arba tam tikrą fizinę ar psichikos būklę turintiems asmenims gali kilti sunkių žmogaus teisių pažeidimų rizika ir dėl to jie gali pagrįstai bijoti būti nužudyti, kankinami arba bijoti nežmoniško ar žeminančio elgesio ar bausmių. Atsižvelgiant į kilmės šalies aplinkybes ir asmenines aplinkybes, neįgalių ar sergančių asmenų sunkių formų diskriminacija ir stigmatizacija taip pat gali būti priskiriama persekiojimo veiksmyms, kaip tai suprantama pagal PD 9 straipsnį.

Toliau išdėstyti profiliai, kaip ir visi šiose gairėse minimi profiliai ir pavyzdžiai, skirti pavaizduoti ankstesniuose skirsniuose aprašytų principų taikymą. Jų nereikia laikyti tam tikromis socialinėmis grupėmis kalbant abstrakčiai, nes taip pat tam tikros socialinės grupės egzistavimą galima nustatyti tik atsižvelgiant į konkrečią kilmės šalies padėtį.

Neįgalūs asmenys

Neįgalieji – tai asmenys, turintys ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie drauge su kitomis įvairiomis kliūtimis gali trukdyti šiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenėje tokiomis pat, kaip ir kitų asmenų, sąlygomis ⁽³⁰⁾.

Bendra savybė

Atsižvelgiant į asmenines aplinkybes, neįgalūs asmenys galima laikyti turinčiais tą pačią prigimtinių savybę arba tą pačią istoriją, kurios negalima pakeisti.

Individualus tapatumas

Atsižvelgiant į konkrečias kilmės šalies aplinkybes ir asmenines aplinkybes, neįgalūs asmenys įvairiose gyvenimo srityse gali susidurti su diskriminacija ir stigmatizacija. Tokia tam tikrą negalią turinčių asmenų diskriminacija ir stigmatizacija gali būti apie tai, kad aplinkinė visuomenė tokius asmenis suvokia kaip kitokius ir dėl to jie gali turėti individualų tapatumą savo kilmės šalyje ⁽³¹⁾.

Ryšys

Nepakanka nustatyti prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei (šiuo atveju tai galėtų būti „neįgalūs asmenys (nurodyti negalios rūšį)“), kad būtų įvykdyti pabėgėlio statuso suteikimo kriterijai.

Taip pat turi būti įvykdyti kiti pabėgėlio apibrėžtyje nustatyti statuso suteikimo kriterijai. Visų pirma turi būti ryšys (t. y. priežastinis ryšys) tarp prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir pagrįstos persekiojimo baimės arba apsaugos nuo tokio persekiojimo nebuvimo.

Atsižvelgiant į kilmės šalyje vyraujančias sąlygas ir asmenines aplinkybes, „neįgalių asmenų“ tam tikros socialinės grupės nariai gali tapti įvairių persekiojimo veiksmų, įskaitant sunkius žmogaus teisių pažeidimus, aukomis.

Gali būti ir taip, kad neįgalių asmenų diskriminacija ir stigmatizacija gali būti priskiriama persekiojimo veiksmams, kaip tai suprantama pagal PD 9 straipsnį.

Albinizmu sergantys asmenys

Albinizmas yra reta, neužkrečiama, genetiškai įgimta liga, kuria sergama visame pasaulyje, neatsižvelgiant į etninę kilmę ar lytį. Ją lemia didelis melanino gamybos trūkumas ir jai būdingas dalinis ar visiškai pigmento odoje, plaukuose ir akyse nebuvimas ⁽³²⁾.

Bendra savybė

Albinizmu sergančius asmenis galima laikyti tą pačią prigimtinių savybę turinčiais asmenimis.

Individualus tapatumas

Atsižvelgiant į kilmės šalies padėtį, albinizmu sergantys asmenys gali susidurti su įvairių formų diskriminacija, kurią lemia įstatymai, tradicijos, papročiai ar vyraujantys mitai ⁽³³⁾.

Tokių rūšių diskriminacija gali pagrįsti išvadą, kad aplinkinė visuomenė albinizmu sergančius asmenis suvokia kaip kitokius ir dėl to jie turi individualų tapatumą tose konkrečiose šalyse, kuriose egzistuoja tokia diskriminacija.

⁽³⁰⁾ JT, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija ir fakultatyvus protokolas, 1 priedas.

⁽³¹⁾ JT, Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro ataskaita *Lygybė ir nediskriminacija pagal Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos* 5 straipsnį, 2016 m. gruodžio 9 d., p. 4, 6 punktas.

⁽³²⁾ OHCHR, *Nepriklausomo eksperto ataskaita dėl albinizmu sergančių asmenų naudojimosi žmogaus teisėmis*, 2016 m. sausio 18 d., p. 5, 12 punktas.

⁽³³⁾ OHCHR, *Nepriklausomo eksperto ataskaita dėl albinizmu sergančių asmenų naudojimosi žmogaus teisėmis*, 2016 m. sausio 18 d., p. 6, 14–16 punktai.

Ryšys

To, kad nustatomas prašytojo priklausymas tam tikrai socialinei grupei (šiuo atveju tai galėtų būti „albinizmu segantys asmenys“), nepakanka, kad būtų įvykdyti pabėgėlio statuso kriterijai.

Taip pat turi būti įvykdyti kiti pabėgėlio apibrėžtyje nustatyti statuso suteikimo kriterijai. Visų pirma turi būti ryšys (t. y. priežastinis ryšys) tarp prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir pagrįstos persekiojimo baimės arba apsaugos nuo tokio persekiojimo nebuvimo.

Atsižvelgiant į kilmės šalies aplinkybes ir asmenines aplinkybes, albinizmu sergantiems asmenims gali kilti sunkių žmogaus teisių pažeidimų rizika, įskaitant nužudymą, kankinimą arba nežmonišką ar žeminantį elgesį.

Albinizmu sergančių asmenų sunkių formų diskriminacija ir stigmatizacija taip pat gali būti priskiriama prie persekiojimo veiksmų, kaip tai suprantama pagal PD 9 straipsnį.

Nacionalinė praktika
<i>Pildo valstybė narė</i>

Pagrindiniai įsidėmėtini faktai

Gairėse yra septyni pasikartojantys bendri aspektai. Jie išvardyti toliau kaip pagrindiniai įsidėmėtini faktai. Šie punktai išvardyti čia, nes į juos visada reikia atsižvelgti, kai susiduriama su priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvoka.

Priklausymo tam tikrai socialinei grupei savaime nepakanka, kad asmeniui būtų suteikta galimybė įgyti pabėgėlio statusą. Turi būti nustatyta ir kitų pabėgėlio apibrėžties elementų, įskaitant pagrįstos persekiojimo baimės ir jos ryšio su tam tikru pagrindu egzistavimą.

- Vien to, kad nustatomas priklausymas tam tikrai socialinei grupei, nepakanka, kad jiems būtų suteiktas pabėgėlio statusas. Iš tiesų turi būti įvykdyti ir kiti pabėgėlio apibrėžtyje nustatyti statuso suteikimo kriterijai. Visų pirma prašytojas turi pagrįstai bijoti būti persekiojamas ir turi būti ryšys (t. y. priežastinis ryšys) tarp prašytojo priklausymo tam tikrai socialinei grupei ir persekiojimo (arba apsaugos nuo tokios persekiojimo nebuvimo), taip pat turi būti nustatyta, kad kilmės šalyje tokios apsaugos nėra.
- Vertinant tarptautinės apsaugos prašymą, priklausymas tam tikrai socialinei grupei nagrinėjamas tik kartu su persekiojimo baime. Priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvoka nėra pavienė. Ją būtina nagrinėti tik tomis aplinkybėmis, kai galima nustatyti baimės būti persekiojamam kilmės šalyje veiksnį.
- Daugiau informacijos rasite 8–9 ir 18–19 puslapiuose.

Tam tikrą socialinę grupę sudaro asmenys, kuriuos sieja ne tik persekiojimo rizika, tačiau ir bendra savybė.

- Nors priklausymas tam tikrai socialinei grupei neturėtų būti vertinamas neatsižvelgiant į persekiojimo baimę, baimės vien dėl tos pačios socialinę grupę vienijančios savybės nepakanka, kad būtų nustatytas tam tikros socialinės grupės egzistavimas. Kitaip tariant, socialinė grupė negali egzistuoti vien tuo pagrindu, kad kyla persekiojimo rizika.
- Daugiau informacijos rasite 13 puslapyje.

Tam tikros socialinės grupės egzistavimą visada reikia nagrinėti atsižvelgiant į kilmės šalyje esamas sąlygas ir prieglobsčio prašytoją supančią aplinkinę visuomenę.

- Tam tikros socialinės grupės egzistavimas priklauso nuo kilmės šalies sąlygų. Visų pirma individualus tapatumas turi būti nustatomas atsižvelgiant į atitinkamą šalį, kurioje „aplinkinė visuomenė“ grupę turėtų „suvokti kaip kitokią“.
- Todėl svarbu įvardyti arba nustatyti profilių, kurie sudarytų tam tikras socialines grupes kalbant abstrakčiai, sąrašą, kuris būtų teisėtas neatsižvelgiant į kilmės šalį. Visais šiose gairėse pateiktais pavyzdžiais tik siekiama iliustruoti susijusią teisinę analizę.
- Daugiau informacijos rasite 14 puslapyje.

Apibrėžčiai „tam tikra socialinė grupė“ taikomas kumuliatyvus vertinimas.

- PD 10 straipsnio 1 dalies d punkte numatyta, kad norint nustatyti priklausymą tam tikrai socialinei grupei reikalingos abi sąlygos: bendros savybės ir suvokiamas individualus tapatumas.
- Daugiau informacijos rasite 11 puslapyje.

Grupės dydis nėra svarbus.

- Jei įmanoma, praverstų nustatyti konkretesnes socialines grupes. Tačiau faktinis asmenų, kurie sudaro tam tikrą socialinę grupę, skaičius, kaip ir dėl kitų persekiojimo priežasčių, nėra svarbus nustatant socialinės grupės egzistavimą.
- Daugiau informacijos rasite 16 puslapyje.

Grupės tarpusavio ryšiai savaime nėra reikalavimas.

- Ryšys tarp grupės narių nėra reikalavimas. Grupės nariai neprivalo vienas kito pažinti, taip pat jų neprivalo sieti koks nors ryšys.
- Daugiau informacijos rasite 16 puslapyje.

Nebūtinai visiems grupės nariams kyla rizika būti persekiojamiems.

- Nebūtinai, kad visi grupės nariai būtų išskirti dėl persekiojimo.
- Daugiau informacijos rasite 18 puslapyje.

ES teismų praktika

Toliau išdėstyta ESTT praktika, į kurią reikia atsižvelgti taikant šias gaires:

ESTT sprendimo byloje *X, Y ir Z / Minister voor Immigratie en Asiel santrauka (ištraukos)* ⁽³⁴⁾

1. Direktyvos 2004/83 dėl trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams arba asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtinausių standartų 10 straipsnio 1 dalies d punktas ir suteikiamos apsaugos turinys turi būti aiškinami taip, kad baudžiamosios teisės aktais, kurie specialiai skirti homoseksualiems asmenims, būtų pagrįsta išvada, kad tokius asmenis reikia laikyti tam tikrą socialinę grupę sudarančiais asmenimis.

Pagal direktyvos 10 straipsnio 1 dalį, kurioje apibrėžta, kas sudaro tam tikrą socialinę grupę, kai dėl priklausymo jai gali kilti pagrįsta persekiojimo baimė, reikalaujama, kad, be kita ko, turi būtų įvykdytos dvi bendros sąlygos. Tos grupės nariai turi turėti tas pačias prigimtinės savybes ar bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti arba turi tas pačias savybes ar įsitikinimus, kurie yra tokie svarbūs to asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis negali būti verčiamas jų atsisakyti. Ta grupė turi individualų tapatumą atitinkamoje šalyje, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią.

Dėl pirmosios šių sąlygų yra aišku, kad asmens seksualinė orientacija yra šiuo klausimu esminė savybė, kurios jis negali būti verčiamas atsisakyti. Šį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2004/83 10 straipsnio 1 dalies d punkto antra pastraipa, iš kurios matyti, kad, atsižvelgiant į aplinkybes kilmės šalyje, tam tikrai socialinei grupei gali priklausyti grupė, susidariusi dėl būdingos seksualinės orientacijos. Pagal antrą sąlygą daroma prielaida, kad atitinkamoje kilmės šalyje grupė, kurios narių seksualinė orientacija yra tokia pati, turi individualų tapatumą, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią.

(44–47, 49 dalys, 1 rezoliucinė dalis)

2. Direktyvos 2004/83 dėl trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams arba asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtinausių standartų 9 straipsnio 1 dalis ir suteikiamos apsaugos turinys, skaitomi kartu su direktyvos 9 straipsnio 2 dalies c punktu, turi būti aiškinami taip, kad tai, jos homoseksualūs veiksmai yra kriminalizuojami, savaime nėra persekiojimo veiksmas. Tačiau laisvės atėmimo, kuriuo baudžiama už homoseksualius veiksmus ir kuris faktiškai taikomas kilmės šalyje, kurioje priimti tokie teisės aktai, terminas turi būti laikomas bausme, kuri yra neproporcinga arba diskriminuojanti ir todėl yra persekiojimo veiksmas.

Kai prieglobsčio prašytojas pasikliauja jo kilmės šalies galiojančiais teisės aktais, kuriais kriminalizuojami homoseksualūs veiksmai, nacionalinės valdžios institucijos, vertindamos faktus ir aplinkybes pagal Direktyvos 2004/83 4 straipsnį, privalo išnagrinėti visus svarbius faktus, susijusius su ta kilmės šalimi, įskaitant jos įstatymus ir reglamentus bei jų taikymo būdą, kaip numatyta tos direktyvos 4 straipsnio 3 dalies a punkte. Vykdydamos tokį vertinimą tos valdžios institucijos visų pirma turi nustatyti, ar prašytojo kilmės šalyje tokiuose teisės aktuose numatytas laisvės atėmimo terminas yra taikomas praktikoje. Atsižvelgdamos būtent į tokią informaciją nacionalinės valdžios institucijos turi nuspręsti, ar turi būti laikoma, kad prašytojas iš tiesų turi pagrįstą baimę būti persekiojamas grįžęs į savo kilmės šalį.

(58–61 punktai, 2 rezoliucinė dalis)

3. Direktyvos 2004/83 dėl trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams arba asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtinausių standartų 10 straipsnio 1 dalies d punktas ir suteikiamos apsaugos turinys, skaitomi kartu su direktyvos 2 straipsnio c punktu, turi būti aiškinami taip, kad ji netaikoma tik tiems homoseksualiems veiksams, už kuriuos baudžiama pagal valstybės narės nacionalinę teisę. Kompetentingos institucijos, vertindamos prašymą suteikti pabėgėlio statusą, negali pagrįstai tikėtis, kad prieglobsčio prašytojas slepia savo homoseksualumą kilmės šalyje arba susilaiko išreiškdamas savo seksualinę orientaciją, kad išvengtų persekiojimo.

⁽³⁴⁾ ESTT, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *X, Y ir Z / Minister voor Immigratie en Asiel* santrauka, sujungtos bylos C-199/12 ir C-201/12, EU:C:2013:720; visą sprendimą rasite adresu <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=144215&doclang=LT>.

Šiuo klausimu tai, jog reikalaujama, kad socialinės grupės nariai, kurių seksualinė orientacija yra ta pati, slėptų šią orientaciją, prieštarauja pačiam šios savybės, kuri yra tokia svarbi tapatumui, pripažinimui, kad susijęs asmuo negali būti verčiamas jos atsisakyti. Iš to matyti, kad suinteresuotajam asmeniui turi būti suteikiamas pabėgėlio statusas pagal direktyvos 13 straipsnį, jeigu jis įrodė, kad grįžus į kilmės šalį jo homoseksualumas kels realią persekiojimo riziką, kaip tai suprantama pagal direktyvos 9 straipsnio 1 dalį. Tai, kad jis gali vengti rizikos susilaikydamas išreikšti savo seksualinę orientaciją labiau nei heteroseksualus asmuo, šiuo klausimu nėra svarbu.
(70, 75, 76 punktai, 3 rezoliucinė dalis)

ESTT sprendimo byloje *F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal* santrauka (ištraukos) ⁽³⁵⁾

1. Svarbu pabrėžti, kad tarptautinės apsaugos prašytojo pareiškimai dėl jo seksualinės orientacijos, atsižvelgiant į ypatingą kontekstą, kuriame pateikiami tarptautinės apsaugos prašymai, yra tik Direktyvos 2011/95 4 straipsnyje numatytos faktų ir aplinkybių vertinimo tvarkos pradinis taškas (pagal analogiją žr. 2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *A ir kt.*, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 49 punktą). Darytina išvada, kad, nors tarptautinės apsaugos prašytojas privalo nurodyti šią orientaciją, kuri yra jo privataus gyvenimo dalis, persekiojimo dėl šios orientacijos baime pagrįstiems prašymams suteikti tarptautinės apsaugos statusą, kaip ir prašymams, pagrįstiems kitomis persekiojimo priežastimis, gali būti taikoma tos pačios direktyvos 4 straipsnyje numatyta vertinimo tvarka (pagal analogiją žr. 2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *A ir kt.*, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 52 punktą).
(28, 29 punktai)

2. Šiuo klausimu reikia priminti, kad seksualinė orientacija yra savybė, kuria remiantis galima nustatyti prašytojo priklausymą tam tikrai socialinei grupei, kaip ji suprantama Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punkte, kai tos pačios seksualinės orientacijos asmenų grupė aplinkinės visuomenės suvokiama kaip skirtinga (šiuo klausimu žr. 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *X ir kt.*, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 46 ir 47 punktus), kaip tai, be kita ko, patvirtinama ir šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punkte. Vis dėlto iš šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies matyti, kad kai valstybės narės vertina, ar prašytojas pagrįstai bijo būti persekiojamas, nesvarbu, ar jis iš tikrųjų turi savybę, dėl kurios priskiriamas prie tam tikros persekiojamos socialinės grupės, jei tokią savybę prašytojui priskiria persekiojimo vykdytojas.

Todėl priimant sprendimą dėl baime būti persekiojamam dėl seksualinės orientacijos pagrįsto tarptautinės apsaugos prašymo, kai atliekamas Direktyvos 2011/95 4 straipsnyje nurodytas faktų ir aplinkybių vertinimas, ne visada reikia vertinti, ar prašytojas tikrai yra tam tikros seksualinės orientacijos.
(30–32 punktai)

<...>

⁽³⁵⁾ ESTT, 2018 m. sausio 25 d. Sprendimo *F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal* santrauka, C-473/16, EU:C:2018:36; visą sprendimą rasite adresu <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198766&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=371021>.

ESTT sprendimo byloje *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova ir Rauf Emin Ogla Ahmedbekov / Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite santrauka (ištraukos)* ⁽³⁶⁾

<...>

5. Vertinant Direktyvos 2011/95 10 straipsnyje numatytas persekiojimo priežastis tarptautinės apsaugos prašytojo dalyvavimas reiškiant ieškinį Europos Žmogaus Teisių Teisme savo kilmės šaliai iš esmės nelaikytinas įrodymu, kad prašytojas priklauso „tam tikrai socialinei grupei“, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 1 dalies d punktą, bet turi būti pripažintas persekiojimo dėl „politinių pažiūrų“ priežastimi, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 1 dalies e punktą, jeigu yra pagrindas bijoti, kad nurodytas dalyvavimas šioje šalyje bus traktuojamas kaip politinio pasipriešinimo aktas, už kurį galėtų būti taikomos represijos.

Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalis turi būti analizuojama kartu su jo 2 dalimi. Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad vertinant, ar prašytojas visiškai pagrįstai bijo būti persekiojamas, nesvarbu, ar prašytojas iš tikrųjų turi rasinių, religinių, tautinių, socialinių ar politinių savybių, dėl kurių jis gali būti persekiojamas, su sąlyga, kad tokią savybę prašytojui priskiria persekiojimo vykdytojas.

Taigi, neatsižvelgiant į tai, ar Azerbaidžano piliečio dalyvavimas reiškiant ieškinį Europos Žmogaus Teisių Teisme šiai šaliai, kad būtų konstatuotas jos valdančiojo režimo padarytas pagrindinių laisvių pažeidimas, rodo šio piliečio „politines pažiūras“, vertinant jo pateiktame tarptautinės apsaugos prašyme nurodytas persekiojimo priežastis reikia išnagrinėti, ar yra pagrindas bijoti, kad nurodytą dalyvavimą valdantysis režimas traktuos kaip politinio pasipriešinimo aktą, už kurį galėtų būti taikomos represijos. Jei yra pagrindas manyti, jog taip ir yra, reikia daryti išvadą, kad prašytojui kyla rimtas ir patvirtintas pavojus būti persekiojamam dėl to, kad jis reikšė nuomonę dėl jo kilmės šalies politikos ir naudojamų metodų. Kaip matyti iš Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies e punkto formuluotės, šioje nuostatoje vartojama sąvoka „politinės pažiūros“ kaip tik apima tokį atvejį.

Atvirkščiai, asmenų grupė, kuriai tarptautinės apsaugos prašytojas galbūt priklauso dėl savo dalyvavimo reiškiant ieškinį Europos Žmogaus Teisių Teisme, iš esmės negali būti pripažinta „socialine grupe“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punktą. Iš tiesų tam, kad pagal šią nuostatą būtų pripažintas „socialinės grupės“ buvimas faktas, turi būti įvykdytos dvi kumuliacinės sąlygos. Pirmą, grupės nariai turi turėti tas pačias „prigimtinės savybes“ ar „bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti“, arba turi turėti tas pačias savybes ar įsitikinimus, kurie yra „tokie svarbūs jų tapatumui ar sąžinei, kad jie negali būti verčiami jų atsisakyti“. Antra, ši grupė turi turėti individualų tapatumą tam tikroje trečiojoje šalyje, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip „skirtingą“ (2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *X ir kt.*, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 45 punktas).

(85–90 punktai, 5 rezoliucinė dalis)

<...>

⁽³⁶⁾ ESTT, 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova ir Rauf Emin Ogla Ahmedbekov / Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite santrauka*, byla C-652/16, EU:C:2018:801; visą sprendimą rasite adresu <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206429&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=527895>.

Nuorodos

Šiame skirsnyje pateiktos nuorodos į teisės aktus, susijusių teismų praktiką ir papildomus išteklius.

- Rašymui skirtose vietose nurodykite nacionalinės teisės aktus ir jurisprudenciją.

Teisinės nuorodos

Rengiant šią teisinių nuorodų apžvalgą, neturėta tikslo sudaryti išsamų nuorodų sąrašą. Joje prašymus nagrinėjančiam pareigūnui pateikiamos tik kai kurios praktinės nuorodos į svarbiausias nuostatas.

Teisinės nuorodos		Susijęs straipsnis
Pabėgėlių konvencija	Sąvokos „pabėgėlis“ apibrėžtis	1 straipsnis
Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva (Direktyva 2011/95/ES)	Persekiojimo veiksmai Persekiojimo priešastys	28 konstatuojamoji dalis 30 konstatuojamoji dalis 9 straipsnis 10 straipsnis
Kovos su prekyba žmonėmis direktyva (Direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos)	Su prekyba žmonėmis susijusios nusikalstamos veikos	2 straipsnis
Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija	Konvencijos tikslas	1 straipsnis

Nacionalinės teisės aktai
<i>Pildo valstybė narė</i>

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika

- **ESTT**, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *Minister voor Immigratie en Asiel / X, Y ir Z*, sujungtos bylos C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720
- **ESTT**, 2018 m. sausio 25 d. Sprendimas *F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, byla C-473/16, EU:C:2018:36
- **ESTT**, 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova ir Rauf Emin Ogla Ahmedbekov prieš Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, byla C-652/16, EU:C:2018:801

Nacionalinė teismų praktika

<i>Pildo valstybė narė</i>

Šalies gairės

Bendra analizė ir gairės dėl priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvokos taikymo, susijusio su tam tikros kilmės šalies profiliais, pateiktos EASO paskelbtuose gairių dokumentuose adresu: <https://www.easo.europa.eu/country-guidance>.

Kaip susisiekti su ES

Asmeniškai

Visoje Europos Sąjungoje yra šimtai *Europe Direct* centrų. Artimiausio centro adresą galite rasti internetu (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lt).

Telefonu arba raštu

Europe Direct tarnyba atsakys į jūsų klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti:

- nemokamu numeriu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kai kurie operatoriai už šiuos skambučius gali imti mokestį),
- šiuo standartiniu numeriu: +32 22999696,
- naudodami šią formą: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_lt.

Kaip rasti informacijos apie ES

Internetas

Informacijos apie Europos Sąjungą visomis oficialiosiomis ES kalbomis galima rasti svetainėje *Europa* (european-union.europa.eu).

ES leidiniai

ES leidinius galite peržiūrėti arba užsisakyti adresu op.europa.eu/lt/publications. Jeigu jums reikia daugiau nemokamų leidinių egzempliorių, kreipkitės į *Europe Direct* arba į vietos dokumentų centrą (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lt).

ES teisė ir susiję dokumentai

Norėdami susipažinti su ES teisine informacija, įskaitant visus ES teisės aktus nuo 1951 m. visomis oficialiosiomis kalbomis, apsilankykite svetainėje *EUR-Lex* (eur-lex.europa.eu).

ES atvirieji duomenys

Portale data.europa.eu suteikiama prieiga prie ES institucijų, įstaigų ir agentūrų atvirųjų duomenų rinkinių. Šiuos duomenis galima nemokamai parsisiųsti ir pakartotinai naudoti tiek komerciniais, tiek nekomerciniais tikslais. Be to, portale suteikiama prieiga prie daugybės Europos šalių duomenų rinkinių.

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras